

Wij zijn voor ons onderzoek naar identiteitsbeleving bij jongeren met een label vertrokken vanuit de definitie van identiteit als constructie in relaties van discours en macht en hierbij zien we identiteit als een veelzijdig concept. In het bijzonder bij personen met een label zien we vaak dat identiteit wordt teruggedrongen naar iets essentieel, vooraf bepaald en vaststaand.

Verder leven we in een cultuur waarin er vaak verbaal gecommuniceerd wordt en waarin het deficit denken nog dominant is. Hierdoor worden mensen met een label vaak benaderd vanuit hun kwetsbaarheden. Voorgaande studies tonen aan dat beeldmateriaal ondersteunend kan zijn om in dialoog te gaan, over ook delicate thema's.

Uit deze probleemstelling en de wetenschappelijke context waarin het perspectief van mensen met een label vaak ontbreekt, stelden we volgende onderzoeksvraag op: "Hoe ervaren jongeren met een label hun identiteit en daar bijkomend; voelen ze in al hun aspecten gesteund door hun omgeving?"

Via een oproep op sociale media vonden we drie participanten, met zeer uiteenlopende labels. We gingen met elk van hun en indien mogelijk ook een ondersteuner in gesprek met als leidraad de vraag: "Wie ben ik?". Omwille van het de probleemstelling zoals eerder besproken en daar bijkomend het feit dat complexe thema's altijd vragen om *multiple forms of discourse* kozen we ervoor om bij deze gesprekken gebruik te maken van een de online beeldbank genaamd "Ebb". In deze applicatie kan men zich situeren op 8 verschillende domeinen, door afbeeldingen of tekeningen toe te voegen. Niet alleen onze participanten, maar ook hun ondersteuners en wijzelf vulden deze app in ter voorbereiding van het gesprek. Dit om weg te stappen van het deficit denken en het stereotype beeld dat identiteit enkel een moeilijke kwestie zou zijn voor mensen met een label. Het fungeerde bovendien ook als welkome ijsbreker. Naast deze verhalen hebben we ook nog twee online verhalen gebruikt van de website 'zonder grenzen'.

Wanneer onze gesprekspartners zich situeerden op de verschillende domeinen van de app, zagen we weinig invloed van hun label. Zo heeft een van de participanten bij het domein "plekken" al zijn favoriete reisbestemmingen ingevuld, waar je vanuit het deficitdenken eerder de plekken zou kunnen verwachten waar hij ondersteund wordt. Deze persoon ziet zichzelf dus als iemand die graag reist en niet als iemand die ondersteuning nodig heeft.

Ook waren sommige participanten verwonderd dat ze nergens in de app iets moesten ingeven over hun label zelf. Zo zei een deelnemer: "Ik wist niet goed waar ik iets moest zeggen over mijn geboorte en mijn beperking enzo". Een ander meisje koos er dan weer voor om het onder het domein "privé" te steken, wat op haar beurt ook iets wilt zeggen over de manier waarop ze haar label ziet.

Het opvallendste resultaat is volgens ons het feit dat de invloed en het belang van het label afhankelijk is van de mensen die zich op dat moment rond de jongeren bewegen. Zo sprak een participant: "Mensen die mij kennen zien mijn rolstoel niet meer, mensen die mij niet kennen zien dat direct." Een andere participant gaf aan dat ze naarmate zich veilig en gewaardeerd voelt door haar omgeving, ze meer open kan zijn over haar label.

Het blijkt dat de dichte omgeving erg bepalend is voor de manier waarop jongeren zich gewaardeerd voelen en zichzelf zien als meer dan enkel en alleen hun label. Een warm gezin lijkt ons dan ook van enorm belang. Zo zagen we tijdens onze gesprekken 2 tegengestelden terugkomen:

"ik werd opgevoed net zoals mijn broers en zussen" ten opzichte van "ik voel me thuis niet goed, omdat mijn mama vaak in hokjes denkt"

Ook ondersteuners bleken veel aandacht te hebben voor de aspecten naast het label, waarvan ze zelf aangeven dat dit veel bepalender is. Dit weerspiegelt zich ook in hun taal en handelen, zo sprak

iemand: “als ik informatie moet doorgeven aan collega’s dan begin ik vaak met het is een meisje die graag bezig is met dieren i.p.v. van meteen te zeggen ze heeft dit en dat...”

Ons onderzoek heeft ook bijgedragen aan ruimer maatschappelijk nut doordat onze participanten tips gaven voor het verder optimaliseren van de app dat we doorgaven aan de makers.

Wanneer we terugkoppelen naar de literatuur zien we, onder andere het idee van Bulter naar voor komen: *“they reject a description of themselves as ‘disabled people’ in the terms articulated by those who write in disability studies”*. Zo zei een participant: “Het woord beperking, die kan veel dingen niet, daar heb je dat vooroordeel. Eens je dat voorbij bent, dan ben ik zoals iedereen”. Ook Foucault, die identiteit ziet als iets veelzijdig, kwam naar voren. Onze participanten zagen zichzelf als: iemand die graag reist, iemand die goed is met dieren, iemand die steeds het goede ziet in anderen... en niet louter als een persoon met een label.

Verder bevestigden onze resultaten het feit dat kinderen actief betrokken zijn bij hun identiteitsgeving en graag positief geïdentificeerd worden, zoals bewezen in voorgaande literatuur. Zo zei een participant: “Ik werd in mijn vorige school gezien als een dutsje”. Labels door anderen gegeven worden dus vaak als negatief ervaren.

Verder blijkt ook dat mensen met een label vaak een negatief zelfbeeld hebben. We ondervonden dat sommige van onze gesprekspartners het zeker in deze moeilijke periode van Corona, moeilijk hadden om de positieve zaken te blijven zien. Dit gesprek werd dan ook zeer gewaardeerd door onze participanten en zorgde voor nieuwe moed.

Tot slot ontbreekt het perspectief van mensen met een label zelf nog vaak in voorgaande literatuur. Met ons onderzoek zijn we toch in gesprek gegaan met mensen waarvan verondersteld wordt dat ze minder verbaal zouden zijn. Aan de hand van nodige aanpassing waren dit zeer vruchtbare gesprekken, voor alle gesprekspartners. Uit bevindingen leiden we ook zeer duidelijk af dat deze manier van communiceren, vanuit positieve insteek, écht luisteren en op maat van de deelnemers zeer positief wordt ervaren door onze deelnemers. Hier is duidelijk nog meer nood aan in toekomstig onderzoek.

We hanteren ook een kritische kijk op ons onderzoek. Zo maken we de reflectie dat we ons zelf er op betrapten soms te vertrekken vanuit het deficit denken. Zo zochten we bij onze oproep naar participanten expliciet naar “mensen met een label”, wat de het risico inhoudt dat we hen daar tot reduceren. Om aan deze spanning tegemoet te komen, probeerden we er een echt groepsgesprek van te maken, waarbij de persoon met een label een volwaardige gesprekspartner was en niet de “geïnterviewde”.

We kunnen dus concluderen dat de identiteitsbeleving bij jongeren met een label zeer nauw aansluit bij die van jongeren zonder label en dat de omgeving een zeer grote invloed heeft op de mate waarin ze hun label in een bepaalde situatie bepalend vinden voor wie zij zijn.

Tot slot willen we graag al onze gesprekspartners bedanken om open hun verhalen met ons te delen. Ook richten we graag een dankwoord naar prof. dr. Geert Van Hove, Florian Meulewaeter en Sofie Sergeant voor haar bijdrage aan dit onderzoek.